

Folketingets Socialudvalg

Departementet

Holmens Kanal 22
1060 København K

Tlf. 3392 9300

Fax. 3393 2518

E-mail ism@ism.dk

Dato: 14. september 2009

MBN/ J.nr. 2009-5401

Under henvisning til Folketingets Socialudvalgs brev af 18. august 2009 følger hermed indenrigs- og socialministerens endelige svar på spørgsmål nr. 552 (SOU Alm. del). Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Martin Henriksen (DF).

Spørgsmål nr. 552:

”Ministeren bedes forholde sig til SFIs rapport ”Institutionsanbringelse af unge i Norden” SOU alm. del - bilag 381, herunder redegøre for de væsentligste forskelle i landenes måder at håndtere de omtalte unge på, og ministeren bedes oplyse om rapporten giver anledning til at de danske myndigheder og det danske regelsæt og lovgivningsgrundlag indrettes anderledes på grund af andre landes positive erfaringer med bestemte redskaber og anbringelsesformer?”

Svar:

SFIs rapport ”Institutionsanbringelse af unge i Norden” ser nærmere på, hvordan man i de nordiske lande håndterer anbringelse af socialt udsatte unge uden for hjemmet, herunder særligt hvilken rolle institutionsanbringelse af unge spiller i det samlede anbringelseslandskab. Hovedsigtet har været at skabe et deskriptivt sammenligningsgrundlag mellem seks nordiske lande – Danmark, Finland, Grønland, Island, Norge og Sverige.

Jeg synes, rapporten beskriver flere interessante forskelle og ligheder, som jeg kort vil gennemgå.

Hvis man indledningsvis ser på antallet af anbringelser eller rettere sagt frekvensen af disse, fremgår det af undersøgelsen, at den samlede anbringelsesfrekvens af børn og unge varierer mellem ca. 6 og 10 børn og unge per 1.000 0-17-årige i befolkningen. Danmark er det land, som anbringer forholdsmæssigt flest børn og unge, ligesom også Finland har forholdsmæs-

sigt mange anbragte børn og unge. Sverige og Norge har væsentligt færre. Tallene for Grønland og Island er ikke direkte sammenlignelige, da opgørelsesmetoden er en anden, men opgørelserne tyder på, at Grønland har en højere anbringelsesfrekvens end de øvrige lande, mens Island placerer sig mere gennemsnitligt.

Hvis man ser nærmere på anbringelser uden for hjemmet af 13-17-årige, gælder det for alle landene, at denne gruppe udgør en majoritet. Ungegruppen fylder med andre ord meget i anbringelsesstatistikkerne. I både Danmark, Finland, Norge og Sverige repræsenterer de 13-17-årige således mellem 50 og 60 pct. af samtlige anbragte børn og unge. Samtidig øges variationen mellem landenes anbringelsesfrekvenser, når det kun er de anbragte unge, som sammenlignes. Mens det fx gælder, at ca. 1 pct. af de svenske unge var anbragt uden for hjemmet på en given dag i 2006, var det tilsvarende tal for Danmark over 2 pct.

Det er samtidig interessant at bemærke, at der er store forskelle på de foretrukne foranstaltningstyper over for gruppen af anbragte unge i de nordiske lande – og dermed på brugen af institutionsanbringelse. Mens godt 60 pct. af de anbragte unge i Danmark og Finland er placeret på et institutionslignende anbringelsessted, er dette kun tilfældet for 31 pct. af de norske unge og 26 pct. af de svenske. I Norge og Sverige anvendes i stedet i langt højere grad ikke-institutionelle anbringelsesformer, herunder plejefamilier, til anbragte unge. Samlet set fastslår undersøgelsen, at brugen af institutioner ved anbringelse af unge indtager helt forskellige positioner i de nordiske lande – fra at være det dominerende valg af foranstaltning til at være af mere marginal betydning.

Endelig berører undersøgelsen også et andet interessant spørgsmål på anbringelsesområdet, nemlig forholdet mellem henholdsvis barnets og forældrenes interesser eller rettigheder. Overordnet tegner undersøgelsen et billede af, at der i Danmark er en opfattelse af, at barnets eller den unges interesser er sammenfaldende med forældrenes. Dette kommer blandt andet til udtryk i en relativt begrænset anvendelse af tvangsmæssige foranstaltninger. En anden opfattelse finder vi i Finland, Island og Norge, hvor man lægger større vægt på de indbyggede interessekonflikter mellem parterne. I disse lande betragtes tiltag, som rummer elementer af tvang (omsorgsovertagelse), og hvor hverken forældrene eller den unge med partsrettigheder frit kan afslutte anbringelsen, som en væsentlig vej til at sikre 'barnets bedste'. Af samme årsag udgør tvangsforanstaltninger et mere legitimt og dermed også et mere hyppigt forekommende fænomen i disse lande. Sverige indtager en midterposition, da barnets og forældrenes interesser betragtes som samstemmende, så længe der er tale om frivillige anbringelser, men som stridende ved tvangsanbringelser.

Hvis jeg på baggrund af undersøgelsen skal pege på nogle ting, som kan bidrage til overvejelser omkring mulige ændringer i det danske lovgrundlag og den danske tilgang på området, vil jeg nævne to ting.

For det første finder jeg det påfaldende, at en dobbelt så stor andel af anbragte 13-17-årige anbringes i institutionslignende omgivelser i Danmark som i Norge og Sverige. I forvejen er det alment kendt, at man i Norge og Sverige i højere grad anbringer mindre børn i plejefamilier, end det er tilfældet i Danmark. Men det er interessant, at fx plejefamilier også i langt højere grad anvendes til en betydeligt ældre målgruppe i vore nabolande.

For det andet er det interessant, at vi i Danmark har en anderledes opfattelse af forholdet mellem henholdsvis barnets og forældrenes rettigheder end de øvrige nordiske lande. Vi opfatter i høj grad forældrenes og barnets interesser som sammenfaldende og anvender derfor kun i meget begrænset omfang tvangsmæssige foranstaltninger. Dette kan virke som et fornuftigt udgangspunkt, men jeg tror, det er vigtigt, at vi i højere grad bliver opmærksomme på, at hensynet til forældre ikke må ske på bekostning af barnet. Indsatsen skal tilrettelægges efter, at barnet er den svageste part.

Det bemærkes, at både en styrkelse af familieplejeområdet og et øget fokus på barnets rettigheder indgår i regeringens udspil til Barnets Reform og således vil være en del af de igangværende drøftelser i satspuljekredsen om reformen.

Karen Ellemann

/ Nina Eg Hansen